

195. Wet opheffing verpandingsverboden: enkele praktische overwegingen

MR. M. BATTERAM EN MR. K.D. VISSER-VAN DER VOOREN

Deze bijdrage behandelt de Wet opheffing verpandingsverboden vanuit een praktische invalshoek. Auteurs gaan met name in op de betekenis en het effect ervan voor financiers en ondernemingen binnen (gesyndiceerde) financieringen, waaronder borrowing base financieringen. Tevens komt de uitzondering voor bankrekeningen aan bod.

Inleiding

Het verband tussen kredietverlening aan ondernemingen, liquiditeit van ondernemingen en mogelijkheden tot verpanding en overdracht van (handels)vorderingen staat al enige tijd weer in de belangstelling. Op 19 maart 2025 nam de Eerste Kamer de ‘wet opheffing verpandingsverboden’ aan.¹ De wet is op 1 juli jongstleden in werking getreden.² De wet beoogt, kort gezegd, het verbeteren van de financieringsmogelijkheden van ondernemingen en, als gevolg daarvan, het creëren van een beter investeringsklimaat en het bevorderen van innovatie binnen, en groei van, de Nederlandse economie. Men beoogt dit te bereiken door bedingen die de overdraagbaarheid of verpandbaarheid van bepaalde geldvorderingen uitsluiten, als nietig aan te merken.

De correlatie tussen verpandingsmogelijkheden en kredietverschaffing is geen nieuw onderwerp. Al bij de invoering van art. 3:239 lid 1 BW, en de daarin opgenomen beperking tot relatief (of enkel) toekomstige vorderingen voor de stille verpanding, is overwogen dat een ruime verpanding van toekomstige vorderingen van belang is, omdat hiermee over een langere periode krediet kan worden verstrekt zonder verstorende weerslag op de bedrijfsvoering van de schuldenaar.³ Uiteindelijk werd deze beperking wel ingevoerd, onder meer met het argument dat er geen verschuiving in ‘financieringspatronen’ zou optreden, aangezien

de tot dan toe bestaande zekerheidscessie eveneens deze beperking kende.⁴

Verder was één van de belangrijke gezichtspunten bij de invoering van de Wet opheffing verpandingsverboden de positie van het midden- en kleinbedrijf (MKB) ten opzichte van sterke debiteuren.⁵ De mogelijke onbalans tussen deze partijen maakt het voor het MKB erg lastig, zo niet onmogelijk, om vorderingen die zij heeft op grote afnemers te verpanden ter zekerheid van haar financieringsarrangementen. Sterke debiteuren bedingen simpelweg dat vorderingen van een wederpartij gehouden jegens haar niet overdraagbaar en niet verpandbaar zijn. Die onbalans is eerder een punt van aandacht geweest, bijvoorbeeld bij de wijziging van art. 6:119a lid 6 BW, waarbij de maximale betalingstermijn voor handelstransacties met een grote onderneming als betalende partij en een MKB onderneming als ontvangende partij, is ingekort van 60 naar 30 dagen.⁶

Daarnaast zijn omringende landen ons al voorgegaan. Duitsland kent wetgeving waarin handelsvorderingen tussen kooplieden overdraagbaar zijn. In Oostenrijk wordt aangenomen dat contractuele cessieverboden nietig zijn wanneer deze voortvloeien uit algemene voorwaarden en betrekking hebben op handelsvorderingen.⁷

De gedachte achter de nieuwe Wet opheffing verpandingsverboden is zodoende niet nieuw of uniek. Niettemin heeft

1 Stb. 2025, 27.

2 Stb. 2025, 92. Voor op 1 juli reeds bestaande onoverdraagbaarheidsbedingen of verpandingsverboden geldt een overgangstermijn tot 1 oktober.

3 Zie hierover A. Steneker, ‘Liquiditeit en debiteurenverpanding’, *TFZI* 2023/3, p. 24.

4 Steneker 2023, p. 24, en B.A. Schuijling, *Levering en verpanding van toekomstige goederen* (diss. Nijmegen), Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 263-264. Zie voor een kritische noot hierbij: V.J.M. van Hoof, ‘De beperking van art. 3:239 lid 1 BW: historisch overbodig en onnodig beperkend voor de moderne financieringsmarkt’, *TFZI* 2025/4, p. 20 e.v.

5 Zie *Kamerstukken II* 2019/20, 35482, nr. 3 (MvT), p. 1.

6 Zie P.M. Vos, in: R.J.Q. Klomp & H.N. Schelhaas (red.), *Groene Serie Verbintenisrecht*, Deventer: Wolters Kluwer, art. 6:119a BW, aant. 8, en Steneker 2023, p. 22.

7 *Kamerstukken II* 2019/20, 35482, nr. 3 (MvT), p. 3 en p. 9.